

Plan mot diskriminering och kränkande behandling i förskolan

Solbackens förskola

(I enlighet med 6 kap. 8§ i skollagen och 3 kap. 16§ i diskrimineringslagen)

Miranda...

Mål

Alla barn på förskolan Solbacken skall känna sig trygga och behandlas med respekt för sin egen personlighet. Förskolan Solbacken ska vara fri från diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.

Om detta ändå förekommer är det förskolechefens ansvar att se till att detta upphör.

Syfte

Planen mot diskriminering och kränkande behandling har till syfte att främja likabehandling, att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Vad säger lagen ?

Enligt skollagen och läroplanen skall alla som arbetar i förskolan

- medverka till att barnen utvecklar känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den egna gruppen
- verka i demokratiska arbetsformer där barn, personal och vårdnadshavare har inflytande och är delaktiga
- förankra grundläggande demokratiska värden i syfte att utveckla demokratiska samhällsmedborgare
- aktivt motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling av individer eller grupper
- visa respekt för den enskilda individen
- utgå från ett demokratiskt förhållningssätt i det vardagliga arbetet

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling tydliggör och skärper verksamhetens ansvar för att främja barns lika rättigheter. I lagen förbjuds diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Barn får även lagligt skydd mot annan kränkande behandling som tex. mobbning.

Benämningarna innebär olika definitioner rent juridiskt men för den som drabbas innebär det detsamma – att inte bli respekterad för den man är. I förskolan Solbackens likabehandlingsplan används begreppet ”kränkande behandling” som ett samlingsnamn för de olika definitionerna.

Övergripande handlingsplan för arbetet med mobbning och annan kränkande behandling på Solbackens förskola.

Diskrimineringsgrunderna

De lagskyddade diskrimineringsgrunder i diskrimineringslagen är

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion och annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Kön

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier som har samband med kön. Förskolan ska också aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för elever som deltar eller söker till verksamheten oavsett kön.

Med kön avses enligt 1 kap. 5 § diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Transsexuella personer, alltså personer som har ändrat eller kommer att ändra sin juridiska könstillhörighet, skyddas utifrån diskrimineringsgrunden kön.

Trakasserier

Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjliganden och skämt kopplade till ett barns könstillhörighet.

Sexuella trakasserier är av sexuell natur. Det kan vara svårt att identifiera sexuella trakasserier bland barn i förskoleålder. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Exempel på diskriminering och trakasserier som har samband med kön

En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]

När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Lagen säger att barn inte får diskrimineras eller trakasseras i skolan av skäl som har samband med könsöverskridande identitet eller uttryck.

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt 1 kap. 5 § i diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Skyddet omfattar de barn med en könsidentitet eller ett könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från samhällets könsnormer.

Diskrimineringskyddet gäller också när ett barn eller en elev utsätts för missgynnanden eller trakasserier som har samband med en nära anhörigs könsidentitet eller könsuttryck.

Begreppet

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Alla människor har könsidentitet och könsuttryck, inte bara transpersoner. Med könsidentitet eller könsuttryck menar DO en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön.

Vem omfattas?

Diskrimineringsgrunden könsidentitet eller könsuttryck omfattar de flesta transpersoner. Transpersoner är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt inte följer samhällets normer kring könsidentitet eller könsuttryck. Transpersoner bryter mot tvåkönsnormen och föreställningar om hur kvinnor och män, pojkar och flickor förväntas vara och se ut. De som omfattas av skyddet kan till exempel vara transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könstillhörighet) eller inter- och transgenderpersoner (personer som definierar sig bortom kön eller utanför de traditionella könsidentiteterna).

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Observera att transsexuella personer omfattas av diskrimineringsgrunden kön.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med könsidentitet eller könsuttryck

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att Erik helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på barnets önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta. Erik berättar: "Jag fick inte följa med på utflykt för att jag vägrade ta på mig ett par byxor" Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat retas för att Erik bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet. Förskolan ska också aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn som deltar eller söker till verksamheten oavsett etnisk tillhörighet.

Med etnisk tillhörighet menas enligt 1 kap. 5 § i diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Diskrimineringsskyddet gäller även när ett barn utsätts för missgynnanden eller trakasserier som har samband med nära anhörigs etniska tillhörighet.

Diskriminering och trakasserier som har samband med felaktigt förmodad etnisk tillhörighet ingår också i lagskyddet.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet

En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]

En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier som har samband med religion eller annan trosuppfattning. Förskolan ska också aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn som deltar eller söker till verksamheten oavsett religion eller annan trosuppfattning.

Diskrimineringsskyddet gäller också när ett barn eller en elev utsätts för missgynnanden eller trakasserier på grund av en nära anhörigs religionstillhörighet eller trosuppfattning.

Även diskriminering och trakasserier som har samband med felaktigt förmodad religionstillhörighet eller trosuppfattning ingår i lagskyddet.

Begreppen religion och trosuppfattning

Förskolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Föräldrar har också rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro. Det gäller för förskolan att respektera alla dessa rättigheter.

Enligt regeringens proposition 2002/03:65 "Ett utvidgad skydd mot diskriminering" bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etiska, filosofiska eller politiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. I övrigt definieras inte religion eller annan trosuppfattning i diskrimineringslagen.

Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism och ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Religionsfriheten är skyddad i såväl internationella konventioner som i den svenska grundlagen

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med religion eller annan trosuppfattning:

Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier]

Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier ett barn när det har samband med funktionsnedsättning. Skolan ska också aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever som deltar eller söker till verksamheten oavsett funktionsnedsättning.

Vad menas med funktionshinder?

Med funktionshinder menas enligt 1 kap. 5 § i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Begränsningen av funktionsförmågan ska till följd av en sjukdom eller skada vara medfödd eller förvärvad. Begränsningen ska därutöver vara varaktig, det vill säga bestå över en längre tid. Begränsningar till följd av en skada eller sjukdom som är av övergående natur omfattas alltså inte.

Exempel på vanliga funktionsnedsättningar är allergier, hörsel- och synskador, Aspergers syndrom, ADHD och dyslexi och olika variationer av rörelsehinder.

Diskrimineringskyddet gäller också när ett barn eller en elev utsätts för missgynnanden eller trakasserier som har samband med en nära anhörigs funktionsnedsättning.

Graden av en funktionsnedsättning har dock ingen betydelse. Funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre beroende på miljön och situationen.

Även diskriminering och trakasserier som har samband med felaktigt förmodat funktionsnedsättning ingår i lagskyddet.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen. Diskrimineringslagen använder dock genomgående funktionshinder.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med funktionsnedsättning

Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]

David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier som har samband med sexuell läggning. Förskolan ska också aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn och elever som deltar eller söker till verksamheten oavsett sexuell läggning.

Med sexuell läggning avses enligt 1 kap. 5 § i diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Diskrimineringskyddet gäller också när ett barn eller en elev utsätts för missgynnanden eller trakasserier som har samband med nära anhörigs sexuella läggning.

Även diskriminering och trakasserier som har samband med felaktigt förmodat sexuell läggning omfattas av lagskyddet.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]

Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]

Ålder

Barn i förskolan får inte utsättas för diskriminering och trakasserier som har samband med ålder.

Med ålder avses enligt 1 kap. 5 § i diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om särbehandlingen gäller tillämpning av bestämmelse i skollagen.

Exempel på händelser som kan trakasserier som har samband med ålder:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]

Mobbning och annan kränkande behandling

Någon blir utsatt för upprepade negativa handlingar.

Exempel på sådana kan vara:

- Verbala i form av elaka ord, spridande av rykten, obehagliga sms eller mail.
- Fysiska i form av knuffar, slag, förstörda kläder och saker.
- Psykiska i form av utfrysning, miner, suckar, fniss och skratt.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån förskolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en miljö där alla barn känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i er verksamhet. Riskerna kan kartläggas på olika sätt (se mer under steget Kartlägg). Förebyggande mål och åtgärder måste motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Främjande arbete på Solbacken

På förskolan Solbacken är alla vuxna medvetna om vikten av att vara goda förebilder och ett respektfullt förhållningssätt råder. Vi arbetar aktivt med att stärka barnens egen identitet, självkänsla, självkänedom och självförtroende.

Andra viktiga punkter i det förebyggande arbetet är:

- "Var mot andra som du vill att de ska vara mot dig". Gyllene regeln ska alltid vara aktuell i vårt arbete.
- Trivsel ska vara en stående punkt vid utvecklingssamtal.
- På höstens föräldramöte informeras alla föräldrar om vår likabehandlingsplan, vi tar upp vissa avsnitt och påvisar att den finns tillgänglig på förskolan.
- Personalen ska ha återkommande diskussioner om etik, moral, människors lika värde, jämställdhet, relationer och demokratins grunder.
- När en kränkning uppstår på förskolan ska personalen ta tag i det direkt genom diskussioner och handling med berörda parter.
- Jobba med arbetsmetoder och övningar som främjar en god miljö så att alla barn ska känna sig sedda.
- Barnen jobbar med värdegrunden och pratar om hur en bra kompis ska vara.
- Barnen gör upp trivselregler som ska gälla på vår förskola.

Förebyggande åtgärder på Solbacken

Alla på Solbackens förskola ska vara delaktiga i det förebyggande arbetet för att avvärja diskriminering och kränkande behandling.

- Barnen är delaktiga genom att de får tala om var de tycker om att vara och var de inte vill vara på förskolan. Pedagogerna är uppmärksamma för att tidigt upptäcka om det uppstår negativa grupperingar bland barnen
- Föräldrarna är delaktiga genom att de svarar på en enkät
- Pedagogerna har "Plan mot diskriminering och kränkande behandling" som en del av det systematiska kvalitetsarbetet

Åtgärder vid kränkande behandling: barn-barn

När barnen på förskolan Solbacken känner sig trakasserad eller på annat sätt kränkt av annat barn skall följande gälla:

- Agera omedelbart, en personal till den utsatte och en personal till mobbaren.
- Prata med barnen om vad de gjort genom "hur-frågor" till båda barnen, hjälpa barnen att sätta ord på sina känslor.
- Tydligt visa att vi inte accepterar detta beteende.
- Om det upprepas ska föräldrarna informeras och alla inblandade barns föräldrar kontaktas
- Informera alla kolleger på förskolan.
- Dokumentera. OBS! Dateras
- Uppföljning och utvärdering i arbetslaget.

Åtgärder vid kränkande behandling: personal-barn

När barn på förskolan Solbacken känner sig trakasserad eller på annat sätt kränkt av personal skall följande gälla:

- Föräldrar/personal kontaktar förskolechefen.
- Förskolechefen samlar information.
- Förskolechefen går vidare till föräldrar/personal med den information som kommit fram.
- Förskolechefen har samtal med berörda personer och åtgärdsplan upprättas.
- Om arbetet inte ger önskat resultat måste förskolechefen ha nya samtal för att hitta nya metoder och ev. ta hjälp utifrån.
- Arbetet dokumenteras fortlöpande. OBS! Dateras.

Vårdnadshavare

Förskola och hem ska tillsammans jobba för att förhindra kränkande behandling. Det är viktigt att vi som vuxna är bra förebilder för våra barn.

Uppföljning och utvärdering

Arbetet följs upp och dokumenteras på respektive avdelning. Arbetet utförs av arbetslagen. Dokumentationen förvaras på respektive avdelning. Arbetet ska inkluderas som en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling i förskolan reviderad 2016-03-29

Erika Dahl

Bilaga

Rapport diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling?

Vad har
inträffat?.....
.....
.....

När?.....

Vilka är
inblandade?.....
.....

Vilka åtgärder gör
förskolan?.....
.....

Vem
ansvarar?.....
.....

Uppföljning-när och
hur?.....
.....

Vilka ska
närvara?.....
.....

Dokumentet ifyllt av/datum

.....

Rapporten ska förvaras inlåst och arkiveras när ärendet är avslutat.

